

ARNO ANZENBACHER

WPROWADZENIE DO FILOZOFII

Przekład na podstawie wydania VIII
zmienionego i poszerzonego

Przełożył
Juliusz Zychowicz

Wydawnictwo WAM
Kraków 2010

PRZEDMOWA DO WYDANIA W JĘZYKU POLSKIM – 1987

Od dłuższego już czasu wzrasta u nas potrzeba rzetelnego wprowadzenia do filozofii. Będące w obiegu i najbardziej dostępne wprowadzenia są bądź nieco przestarzałe, bądź pisane z określonych pozycji filozoficznych w interesie owych pozycji. Potrzebne nam jest takie wprowadzenie, które mogłoby oczyścić naszą świadomość z zafalszowań ideologicznych, odziedziczonych po okresie panowania ideologii komunistycznej i zarazem stanowić klucz do tego, co się dzieje we współczesnej filozofii na Zachodzie. Przedstawione tutaj wprowadzenie do filozofii Arno Anzenbachera winno sprostać dzisiejszym potrzebom. Jest ono nie tylko jasne i nowoczesne – uwzględniające najnowsze wyniki badań i stanowiska filozoficzne – ale również poznawczo interesujące, ukazujące myśl filozoficzną w jej ruchu i twórczym niepokoju. Może służyć zarówno samoukom, jak i wszystkim studiującym, jako cenny przyjaciel ich poszukiwań. Zakorzenione w myśli klasyków filozofii, prowadzi czytelnika wprost ku źródłu.

Szczególnie ważny jest język podręcznika. Idzie nie tylko o to, aby był jasny i przejrzysty nawet dla początkujących, ale i o to, by mógł przyczynić się do wyprowadzenia naszego myślenia z wieży nieporozumień, jaką zbudował wokół nas totalitaryzm i jego ideologia. Trzeba się uczyć języka, aby móc rozmawiać ze sobą. Filozofia dostarcza mowie słów podstawowych, na których wznosi się następnie gmach kultury. Jestem głęboko przekonany, że praca Arno Anzenbachera pomoże nam w nauce mowy wolnej od wieloznaczności. [...]

Polecam podręcznik zarówno zaczynającym studia filozoficzne, jak i tym, którzy studiuja inne kierunki; polecam go również wszystkim, którzy po latach nauki pragną mieć syntetyczne spojrzenie na myśl europejską w jej bądź co bądź szczytowym wymiarze, jakim jest bez wątpienia wymiar filozoficzny.

Ks. prof. dr hab. Józef Tischner

PRZEDMOWA DO WYDANIA W JĘZYKU POLSKIM – 2003

Istnieją różne wprowadzenia do filozofii: takie, które przedstawiają skróto jej historię, jej poszczególne dziedziny czy też jej główne problemy. Książka A. Anzenbachera łączy w sobie wszystkie te perspektywy. Jest bardzo dobrym podręcznikiem pod względem dydaktycznym, gdyż z szacunkiem traktuje niewprawnego w filozofii czytelnika. Każde pojęcie, które wprowadza, wyjaśnia. Autor pisze obrazowo, na tyle prosto i jasno, na ile to możliwe. Nie te walory decydują jednak o wartości książki Anzenbachera. Jest ona przede wszystkim wprowadzeniem w historię żywego myślenia. Jeśli wolno mi porównać historię filozofii do rozgrywanego na scenie dramatu, to historyka filozofii interesują dziejące się na niej zdarzenia, przyplływające i odpływające nurty myśli, filozofowie jako główni aktorzy. Dla myśliciela, od tego co się dzieje na scenie, ciekawsze jest jednak to, co dzieje się za kulisami. Anzenbacher prowadzi czytelnika właśnie „po plecach” filozofii. Pokazuje związki między poglądami myślicieli żyjących w różnych wiekach, między różnymi dziedzinami filozofii, ujawnia założenia, poucza o wynikających z nich skutkach. Nie tylko jednak uczy myślenia, lecz zachęca także do myślenia samodzielnego.

Na początku lat 80. poszukiwałem wprowadzającego podręcznika do filozofii dla moich studentów. Istniało kilka rzetelnych wprowadzeń do filozofii. Cóż jednak po rzetelnych książkach, skoro nie są klarowne i nie mają wewnętrznego ognia, i zamiast zachęcić zniechęcają do filozofii. I wówczas wpadła mi w ręce książka Anzenbachera, jeszcze w oryginale niemieckim. Przeczytałem ją i stwierdziłem, że to jest właśnie ta książka, która ma w sobie ogień. Nie tylko wprowadza w wiedzę filozoficzną, lecz zapala też do filozofowania.

Warszawa, październik 2003

Prof. dr hab. Tadeusz Gadacz

OD AUTORA

Książka ta stara się wprowadzić w główne tematy zachodniej filozofii. Jest ułożona systematycznie, pragnie bowiem połączyć stanowisko historycznofilozoficzne z systematycznym. Dyskurs filozoficzny ubiegłych epok zostaje przy tym odniesiony do współczesności. Celem takiego wprowadzenia jest pomoc w uświadomieniu sobie przez Czytelnika podstawowych problemów filozofii, co w ramach pewnych zakreślonych granic umożliwi orientację w nich. Zawarte tu podstawowe informacje mają uzdolnić go do tego, by sam zaczął w swoim zakresie uprawiać filozofię i sięgać po specjalistyczną literaturę z tej dziedziny. Konieczne było przy tym położenie pewnych akcentów, wybór zakresów tematycznych i stanowisk, a także dokonanie pewnych skrótów w poszczególnych działach problematyki.

Posługując się tą książką należy pamiętać, co następuje: Poszczególne ustępy są oznaczone cyframi. Cyfry w tekście wskazują miejsce, gdzie dany problem był już uprzednio omawiany albo gdzie będzie omówiony w dalszym ciągu tekstu. Większe cytaty są wyróżnione symbolem w postaci książki. Pochodzenie cytatów zaznaczono skrótami podanymi w wykazie głównych dzieł zachodniej filozofii oraz w pracach wymienionych w wykazie uwzględnionej i zalecanej literatury.

Niniejsze nowe wydanie zawiera istotne zmiany. Potrzebne okazały się pewne ulepszenia, aktualizacje i przekształcenia. Niektóre ustępy zostały opracowane całkiem na nowo.

Za cenne impulsy i wskazówki natury naukowej i dydaktycznej winien jestem wdzięczność przede wszystkim Panu prof. dr. Erichowi Heintelowi (†). Za wkład pracy związany z indeksem osobowym i rzeczowym oraz wykazem literatury dziękuję Panu doc. dr. Karłowi Wohlfahrtowi, Pani Ulrice Keyser oraz Panom Stefanowi Vogtowi i Christophowi Kraussowi.